

Dopady koronavirové epidemie na podnikání v Karlovarském kraji

Vyhodnocení dotazníkového šetření

Zpracovala:

Krajská hospodářská komora Karlovarského kraje

Březen 2020

Obsah

Seznam grafů	3
Základní údaje o šetření a respondentech	4
Vyhodnocení jednotlivých otázek.....	5
1. Byli jste nuceni uzavřít provoz firmy/živnosti?	5
2. Byli jste nuceni omezit provoz firmy/živnosti?	6
3. V případě omezení provozu uveďte, na kolik procent nyní funguje váš provoz?	7
4. Byli jste nuceni propustit zaměstnance?	7
5. Jaké jsou důvody nepřítomnosti vašich zaměstnanců na pracovišti?	8
6. Zaznamenali jste v posledním týdnu pokles zakázek oproti normálnímu stavu?	9
7. Očekáváte další pokles zakázek v příštích 14 dnech?	9
8. Mají vaši zaměstnanci problémy s dopravou do zaměstnání vlivem omezení autobusových a vlakových spojení?	10
9. Má na provoz vaší firmy vliv uzavření hranic?	10
10. Jaká opatření by vám za současné situace pomohla?	11
11. Závěr	12
Výstupy z šetření	12

Seznam grafů

Graf 1: Procentní vyjádření respondentů rozdělených dle oborů podnikání

Graf 2: Velikost dotazovaných subjektů podle počtu zaměstnanců

Graf 3: Procentní vyjádření - uzavření provozovny / živnosti

Graf 4: Procentní vyjádření - omezení činnosti provozovny / živnosti

Graf 5: Procentní vyjádření současného fungování provozu / živnosti

Graf 6: Situace v zaměstnanosti

Graf 7: Důvody nepřítomnosti zaměstnanců ve firmách

Graf 8: Pokles zakázek ve firmách v současnosti

Graf 9: Prognóza poklesu zakázek ve firmách v následujících týdnech

Graf 3: Vliv omezení dopravního spojení na dopravu zaměstnanců do zaměstnání

Graf 11: Vliv uzavření hranic se SRN na provoz firem/ živností

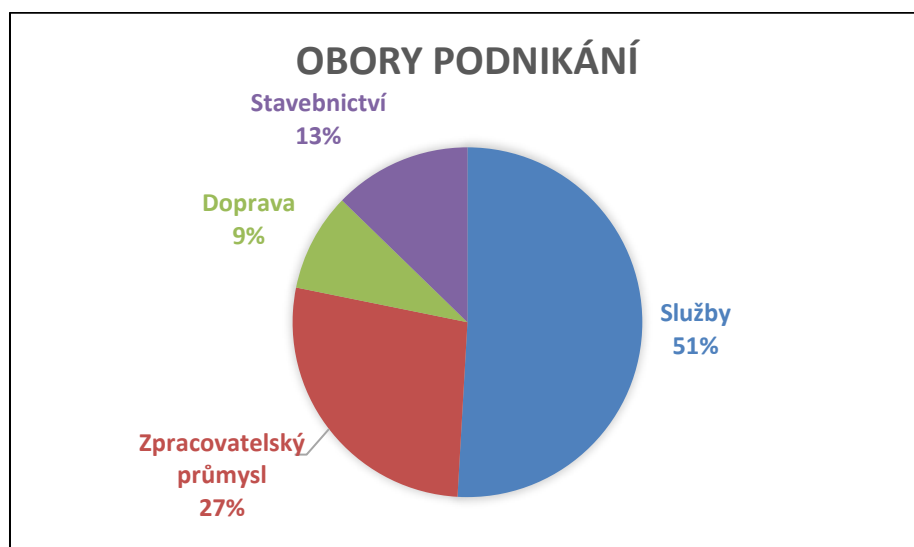
Graf 12: Souhrn návrhů respondentů na zmírnění dopadů koronavirové epidemie

Základní údaje o šetření a respondentech

Krajská hospodářská komora Karlovarského kraje realizovala v období 26. - 31. 3. 2020 šetření zaměřené na dopady mimořádných opatření vyhlášených vládou ČR z důvodu ohrožení zdraví v souvislosti s prokázáním výskytu koronaviru na území ČR s cílem shromáždit informace o tom, jak tato skutečnost ovlivnila podnikatelské subjekty v Karlovarském kraji a získat podněty pro očekávaná vhodná opatření pro zmírnění těchto dopadů.

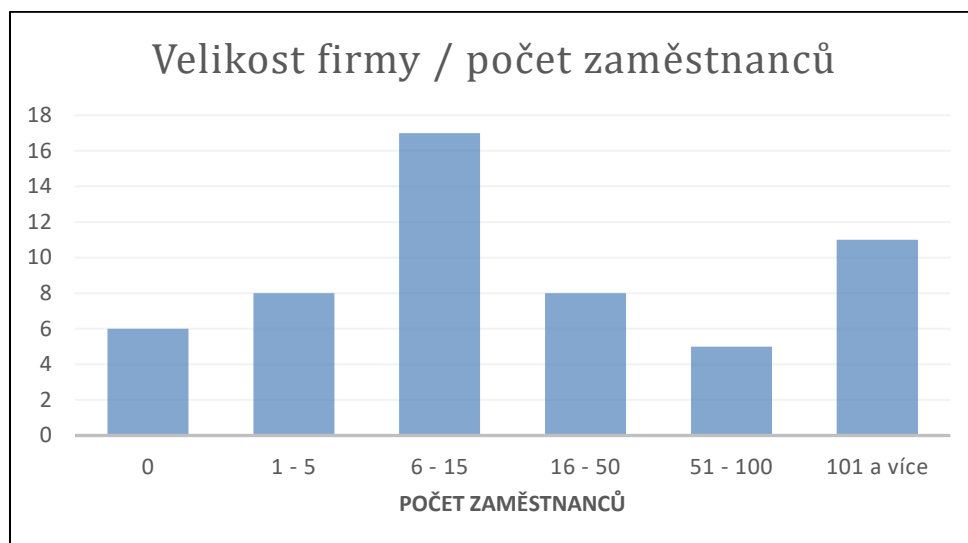
Byl osloven menší vzorek podnikatelských subjektů v Karlovarském kraji z různých oborů činností, kdy hlavní důraz byl kladen na rychlost získaných dat a různorodost respondentů. Elektronický dotazník vyplnilo 55 podnikatelských subjektů. Výstupy a zjištění jsou souhrnně zpracovány do formulace výsledků k jednotlivým otázkám. Společnosti a osoby, které se zúčastnily šetření, zastupují nejvýznamnější obory podnikání, jak ukazuje graf 1. Největší podíl respondentů byl ze sektoru služeb (ubytování, poradenství, pohostinství), který je zasažen omezeními nejvíce. Pro objektivnost výsledků jsou ale zastoupeny i další obory podnikání, které byly pro přehlednost souhrnně sloučeny do skupiny doprava, zpracovatelský průmysl a stavebnictví.

Graf 4: Procentní vyjádření respondentů rozdělených dle oborů podnikání

Z pohledu velikosti dotazovaných firem a podnikajících osob se průzkumu zúčastnilo nejvíce firem o velikosti 6 – 15 zaměstnanců a pak se 101 a více zaměstnanci. Zastoupeny jsou ale reprezentativně i další podniky a také OSVČ, které nemají žádné zaměstnance, což je patrné z grafu 2.

Graf 5: Velikost dotazovaných subjektů podle počtu zaměstnanců

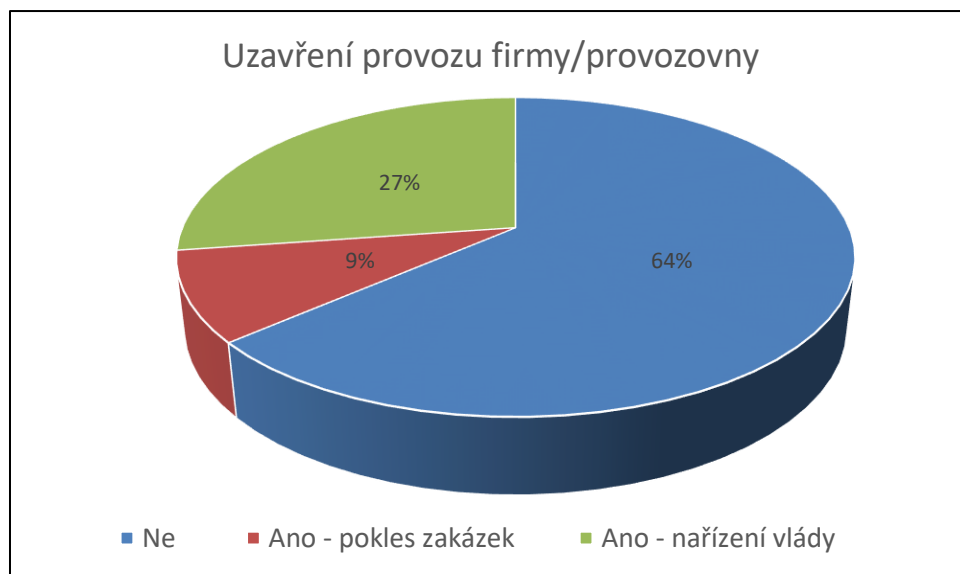
Z obou grafů je tedy patrné relevantní zastoupení dotazovaných z různých oborů a všech velikostí tak, aby výsledky šetření byly dostatečně vypovídající.

Vyhodnocení jednotlivých otázek

Níže následuje interpretace odpovědí na všechny položené otázky, na které odpověděla většina respondentů šetření. Jednalo se o 10 uzavřených otázek s výběrem z několika možností a o 2 otevřené otázky, kde mohli dotazovaní vyjádřit své názory vlastním textem. Výstupy byly zpracovány formou různých druhů grafů vhodných podle zobrazovaných skutečností a doplněných slovním hodnocením.

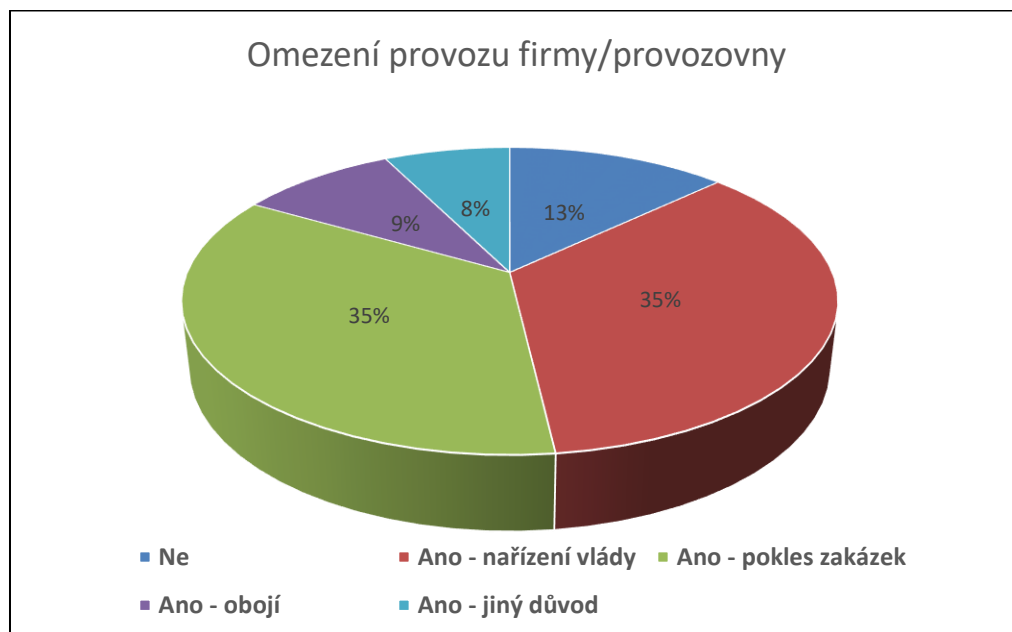
1. Byli jste nuceni uzavřít provoz firmy/živnosti?

Graf 3: Procentní vyjádření - uzavření provozovny / živnosti

2. Byli jste nuceni omezit provoz firmy/živnosti?

Graf 4: Procentní vyjádření - omezení činnosti provozovny / živnosti

Obě otázky na sebe navazují a komentář je tedy společný. Úplně uzavřít provozovnu nebo živnost muselo 36 % subjektů, tedy více než 1/3. Důvodem uzavření bylo nejčastěji právě mimořádné nařízení Vlády ČR (27 % - jedná se o subjekty, které museli svoji činnost úplně omezit a zavřít provozovny, kde činnost vykonávají) a dále byl důvodem pokles zakázek nebo poptávky způsobené taktéž omezeními z důvodu koronavirové epidemie (9 %). Subjekty, které nebyly nuceny provozovnu nebo živnost úplně zavřít (64 % respondentů), v 6 případech uvedly, že musely svoje podnikatelské aktivity částečně omezit. Když tedy započteme i tyto firmy, je zřejmé, že se omezení dotklo téměř poloviny dotázaných. Jedná se většinou o oblast pohostinských a ubytovacích služeb, ale i dalších služeb.

Odpovědi na druhou otázku ohledně jakéhokoliv omezení činnosti z důvodu koronavirové epidemie ukazují, že omezit svoji podnikatelskou činnost muselo 87 % dotázaných, tedy významná většina. Jednalo se o omezení na základě mimořádného nařízení Vlády ČR, v důsledku poklesu zakázek/poptávky nebo kumulovaně z obou důvodů. Jen 13 %, tj. 7 subjektů nemuselo svoji činnost omezit nebo zavřít provozovnu. Jedná se většinou o zpracovatelský průmysl nebo stavebnictví.

3. V případě omezení provozu uveďte, na kolik procent nyní funguje váš provoz?

Graf 5: Procentní vyjádření současného fungování provozu / živnosti

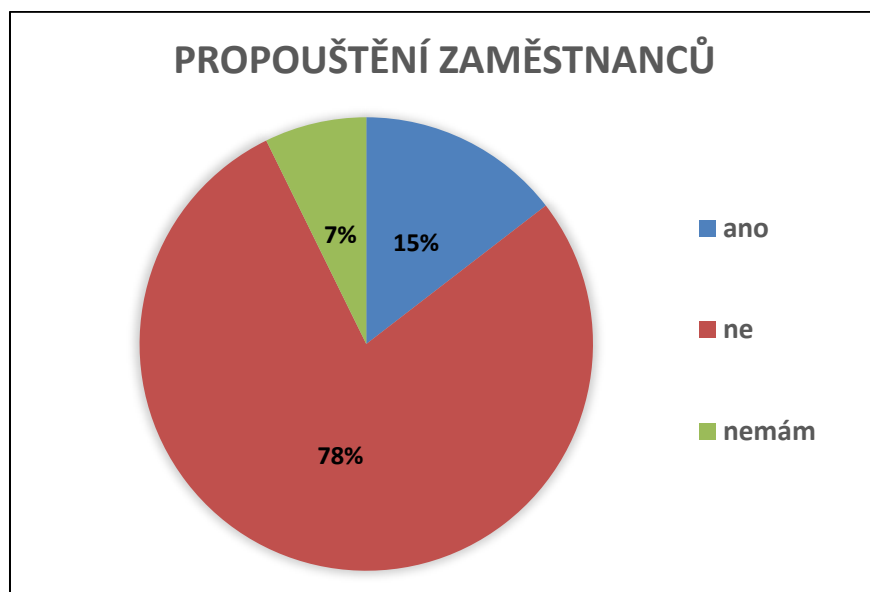
Na tuto otázku odpovídali respondenti podle vlastního odhadu. Jednalo se o otevřenou otázku. Na výše uvedeném grafu je vidět, že menší omezení (provádí činnost na 80 % nebo plně) má 15 firem a současně velké omezení muselo zavést 16 dotazovaných podnikatelů (podnikají jen do 10 % nebo vůbec). Jedna čtvrtina subjektů omezila svůj provoz nebo činnost na 11 až 80 %. Rozsah omezení vyplývá z oboru činnosti, množství a omezení subdodavatelů nebo naopak odběratelů/zákazníků. Opět nejmenší omezení je u zpracovatelského průmyslu a stavebnictví, největší u služeb a dopravy.

Další dvě otázky se týkaly zaměstnanců.

4. Byli jste nuceni propustit zaměstnance?

Jak je patrné z následujícího grafu, tři čtvrtiny všech respondentů zatím nepropustily své zaměstnance. Někteří v současné situaci pracují z domova nebo čerpají dovolenou případně příspěvek na ošetřování člena rodiny. Ale 9 dotazovaných z nich uvádí obavu, že k tomuto kroku budou muset přistoupit, pokud bude stav trvat ještě více než 2 týdny. Ti také očekávají nějaká podpůrná opatření ze strany státu. Malá část podnikajících nemá žádné zaměstnance (7 %), tudíž pro ně otázka nebyla relevantní. Zbýlých 15 % subjektů již část svých zaměstnanců propustila (od 4 do 30 %).

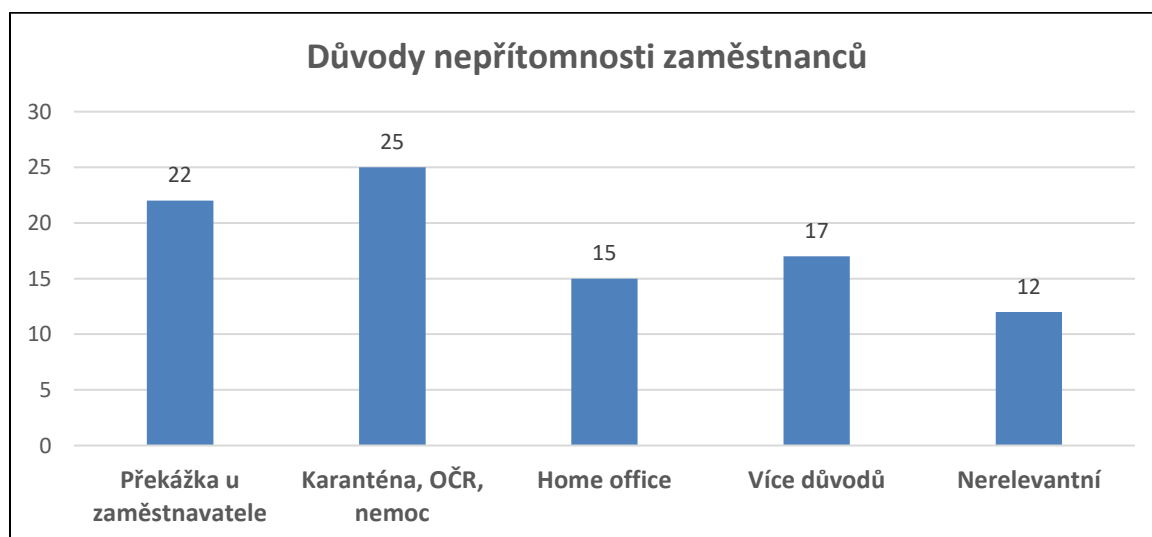
Graf 6: Situace v zaměstnanosti

5. Jaké jsou důvody nepřítomnosti vašich zaměstnanců na pracovišti?

Podnikatelské subjekty, které mají zaměstnance, uváděly důvody, proč zaměstnanci nejsou v provozovnách nebo nevykonávají živnost. Dotazovaní mohli zvolit jeden nebo více důvodů. Níže je přehledný graf, který ukazuje četnost jednotlivých důvodů. Pro část respondentů (12) otázka nebyla relevantní, protože buď nemají zaměstnance, nebo fungují bez omezení.

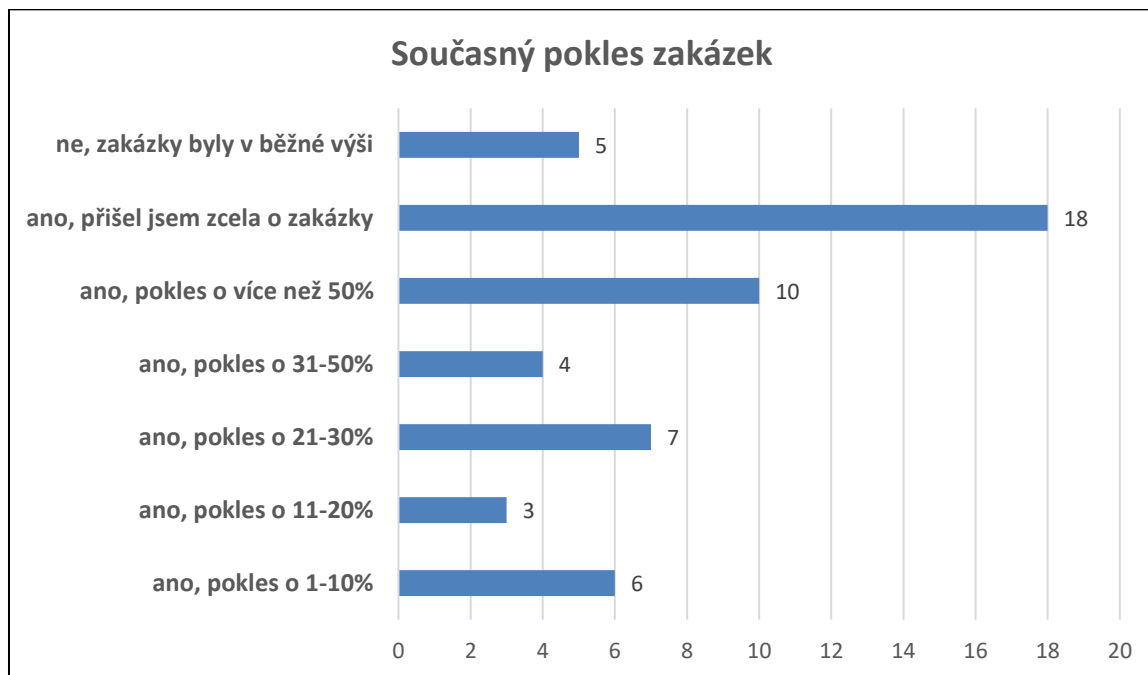
Graf 7: Důvody nepřítomnosti zaměstnanců ve firmách

Další dvě otázky byly zaměřeny na situaci firem v oblasti zakázek, tedy toho, jak současná omezení ovlivnila stav jejich zakázek a jaký je předpoklad v budoucích 2 týdnech.

6. Zaznamenali jste v posledním týdnu pokles zakázek oproti normálnímu stavu?

Graf 8: Pokles zakázek ve firmách v současnosti

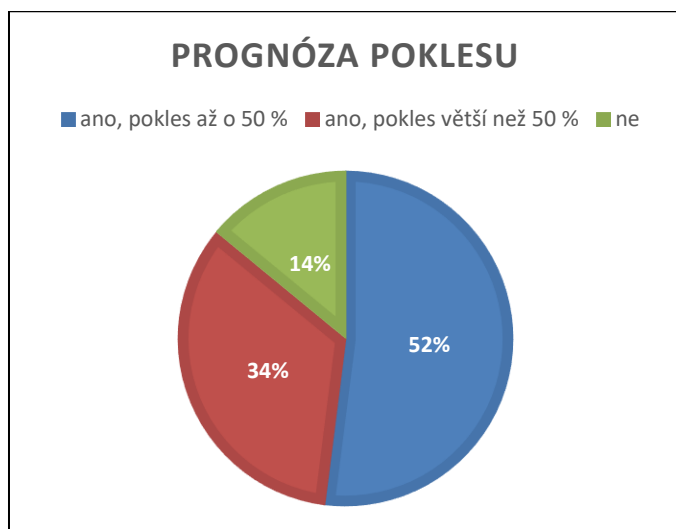

Pouze 5 respondentů uvádí, že nezaznamenali pokles zakázek. Opět se jedná o firmy ze zpracovatelského průmyslu nebo stavebnictví. Dále je z grafu patrné rozložení stupně poklesu zakázek v podrobné škále. Většina respondentů 87 % (48) uvádí nějakou konkrétní hodnotu poklesu zakázek oproti normálnímu stavu. Polovina subjektů (28) zaznamenala pokles o 50 a více %.

7. Očekáváte další pokles zakázek v příštích 14 dnech?

Tato otázka byla relevantní pro 50 z dotazovaných podnikatelských subjektů.

Graf 9: Prognóza poklesu zakázek ve firmách v následujících týdnech

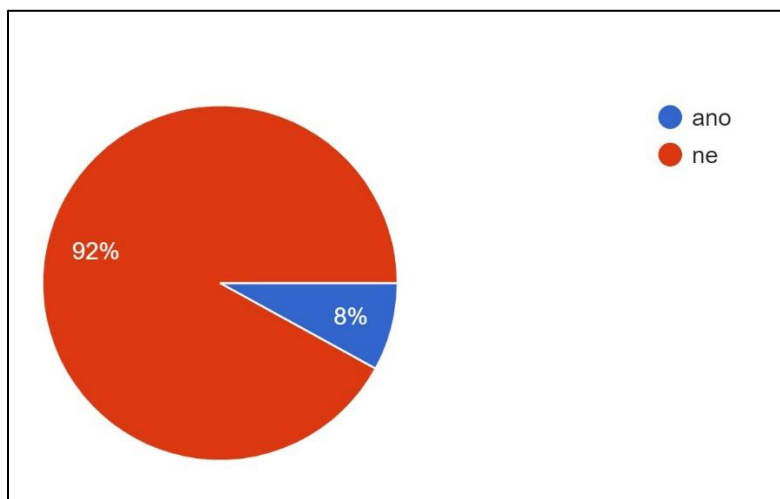
Další pokles zakázek očekává v dalších týdnech valná většina dotazovaných 87 %. Třetina pak předpokládá pokles o 50 – 100 % a polovina se domnívá, že pokles bude max. do 50 % zakázek oproti normálnímu stavu. Malé části firem se pokles pravděpodobně vyhne a opět jsou to firmy, které zatím žádný pokles nezaznamenaly a s ohledem na svůj obor činnosti ho ani nepředpokládají.

Následující dvě otázky se zaměřují na další skutečnosti, které ovlivňují chod firem a provozování živností a souvisejí nebo jsou vyvolány současnými mimořádnými opatřeními. Je to doprava zaměstnanců do zaměstnání a uzavření státní hranice se Spolkovou republikou Německo.

8. Mají vaši zaměstnanci problémy s dopravou do zaměstnání vlivem omezení autobusových a vlakových spojení?

Vzhledem k omezenému pohybu osob a nižší poptávce po veřejné dopravě reagovali v době koronavirové epidemie provozovatelé autobusových a vlakových linek jejich omezením. Z následujícího grafu je patrné, že omezení dopravního spojení pro většinu firem (92 %) není závažné. Jako problematické ho vnímá pouze 8 % podnikatelských subjektů.

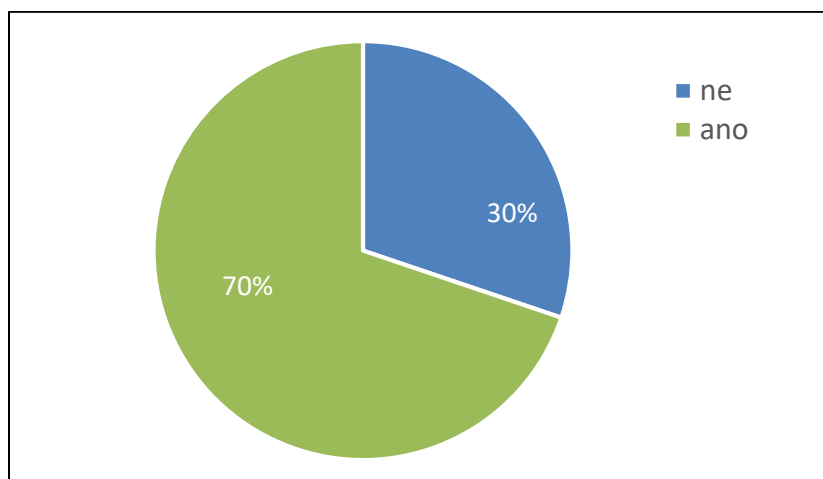
Graf 6: Vliv omezení dopravního spojení na dopravu zaměstnanců do zaměstnání

9. Má na provoz vaší firmy vliv uzavření hranic?

Součástí mimořádných opatření vlády ČR v souvislosti s koronavirovou epidemií bylo uzavření státních hranic pro volný pohyb osob nejdříve s výjimkou osob pracujících do 100 km od hranic a později i včetně těchto osob (pendleři). V případě Karlovarského kraje se jedná o hranici se Spolkovou republikou Německo (spolkové země Bavorsko a Sasko). Uzavření hranice zamezilo pohybu zboží (materiálu, komponentů), které je nutné pro chod některých firem. Dále je znemožněn pohyb osob, kdy se jedná většinou o vedoucí nebo odborné pracovníky dojíždějící ze SRN do firem, které jsou plně nebo částečně řízeny právě ze SRN (dceřiné společnosti, subdodavatelé, zákazníci).

Graf 11: Vliv uzavření hranic se SRN na provoz firem/ živností

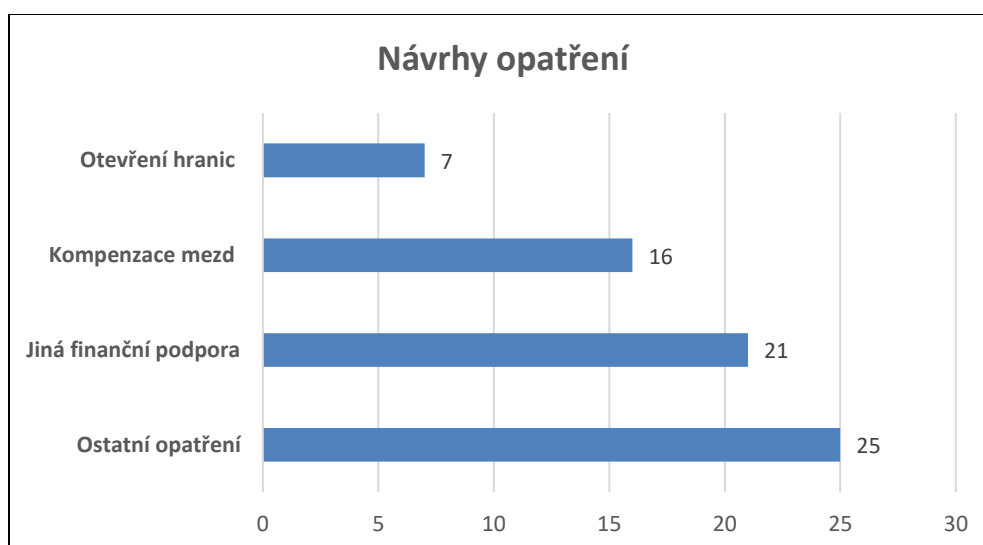

Výsledky šetření ukazují, viz graf 11, že uzavření hranic má přímý vliv na 70 % dotázaných subjektů. Jen pro třetinu respondentů toto omezení není překážkou v dalším podnikání.

10. Jaká opatření by vám za současné situace pomohla?

Poslední otázka byla opět otevřená a respondenti zde mohli uvést vlastní náměty pro zmírnění dopadů vládních opatření a samotné koronavirové epidemie. Této možnosti využilo 46 oslovených zástupců podnikatelů a živnostníků, kteří uvedli 1 i více návrhů na opatření. Odpovědi je možné shrnout do 4 skupin. Znovuotevření hranic pro usnadnění pohybu zboží a osob navrhuje 7 dotazovaných. Kompenzaci mezd a úhradu sociálního a zdravotního pojištění za zaměstnance by uvítalo 16 podnikatelských subjektů. Jinou finanční podporu (např. odpuštění DPH, silniční daně, přímou dotaci nebo zvýhodněný úvěr na provozní náklady) ze strany státu očekává 21 respondentů. Nejvíce (25) pak bylo doporučeno další opatření, úlevy a očekávané postoje ze strany vlády ČR. Byly to například jasnější informace o epidemii, brzké uvolnění nouzového stavu a návrat do běžného režimu bez omezení, ukončení omezení provozu ubytovacích a restauračních zařízení, podpora cestovního ruchu a lázeňství.

Graf 12: Souhrn návrhů respondentů na zmírnění dopadů koronavirové epidemie

11. Závěr

Krajská hospodářská komora Karlovarského kraje realizovala v období 26. – 31. 3. 2020 dotazníkové šetření zaměřené na dopady mimořádných opatření vyhlášených vládou ČR z důvodu koronavirové epidemie. Elektronický dotazník vyplnilo celkem 55 vybraných firem z celého Karlovarského kraje ze 4 hlavních oborů činnosti – služby (51 %), doprava (9 %), zpracovatelský průmysl (27 %) a stavebnictví (13 %). V průzkumu byli zahrnuti živnostníci bez zaměstnanců, malé a střední firmy a velké firmy do 354 zaměstnanců. Největší zastoupení měly podnikatelské subjekty s 6 – 15 zaměstnanci a také se 101 a více zaměstnanci. Hlavním přínosem bylo rychlé a kompletní zodpovězení většiny otázek. Některé statistiky mohou být mírně zkreslené kvůli malému počtu podnikatelských subjektů v kraji.

Respondenti reagovali na současná omezení veřejného života, která mají vliv na jejich podnikání a živnost, zamýšleli se nad budoucími dopady těchto omezení a navrhovali jejich kompenzaci.

Výstupy z šetření

Z dotazníkového šetření je zřejmé, že mimořádná opatření vyhlášená vládou ČR z důvodu ohrožení zdraví v souvislosti s prokázáním výskytu koronaviru na území ČR zasáhla nějakým způsobem více než polovinu podnikatelů v Karlovarském kraji.

Úplně uzavřít provozovnu nebo živnost musela více než 1/3 z oslovených subjektů. Významně omezit provoz muselo 87 % dotázaných. Důvodem bylo přímo nařízené uzavření provozovny nebo živnosti, omezení pohybu osob, uzavření škol a školek a uzavření státní hranice se SRN. Následkem nebo druhotným dopadem mimořádných opatření jsou pak zejména **významný pokles zakázek** (poptávky po zboží nebo službách), **problémy se zajištěním pracovních sil a omezení dopravy**. Což má a bude mít za následek pokles tržeb podnikatelů.

Jen 13 %, tj. 7 subjektů nemuselo svoji činnost omezit ani zavřít provozovnu. Jedná se většinou o zpracovatelský průmysl nebo stavebnictví. Menší omezení (tj. firma provádí činnost na 80 % - 100 %) udává 15 respondentů. Jedna čtvrtina subjektů (24) omezila svůj provoz nebo činnost na 11 - 80 %. Velká omezení muselo zavést 16 dotazovaných podnikatelů (podnikají jen do 10 % nebo vůbec). Nejčastěji negativní dopady zaznamenává sektor služeb a silniční doprava. Dále se dotazovaní shodli na tom, že se dá očekávat další pokles tržeb a v některých případech i ukončení podnikání z výše uvedených důvodů.

Otázky týkající se **dopadů na zaměstnanost** ukázaly, že tři čtvrtiny všech respondentů zatím nepropustily své zaměstnance. Ale 9 z dotazovaných uvádí obavu, že k tomuto kroku budou muset přistoupit, pokud bude stav trvat ještě více než 2 týdny. Malá část podnikajících nemá žádné zaměstnance (7 %), tudíž pro ně otázky nebyly relevantní. Zbýlých 15 % subjektů již část svých zaměstnanců propustila (od 4 do 30 %).

Ve většině firem (80 %) zaměstnanci nejsou přítomni na pracovištích a v provozovnách v plném počtu. Nejčastěji z důvodu nemoci, ošetřování člena rodiny nebo jsou v karanténě. Část zaměstnanců je doma

pro překážku na straně zaměstnavatele nebo pracují z domova. U některých firem je to kombinace všech předchozích důvodů.

Podnikatelské subjekty trápí v současné době **pokles počtu zakázek**. Velká část respondentů 87 % (48) uvádí nějakou konkrétní hodnotu poklesu zakázek oproti normálnímu stavu. Polovina subjektů (28) zaznamenala pokles o 50 a více %. Pouze 9 % dotázaných uvedlo, že nezaznamenali pokles zakázek. Další pokles zakázek očekává v dalších týdnech také valná většina dotazovaných 87 %.

Další skutečnosti, které ovlivňují chod firem a provozování živností a souvisejí nebo jsou vyvolány současnými mimořádnými opatřeními, jsou **doprava zaměstnanců** do zaměstnání a **uzavření státní hranice** se Spolkovou republikou Německo. Zatímco omezení veřejné dopravy pro většinu firem (92 %) není závažné, uzavření hranic má přímý vliv na 70 % dotázaných subjektů. Jedná se o omezení pohybu zboží (materiálu a komponent pro činnost) a osob, kdy se jedná většinou o vedoucí nebo odborné pracovníky dojíždějící ze SRN do firem, které jsou plně nebo částečně řízeny právě ze SRN (dceřiné společnosti, subdodavatelé, zákazníci).

Z provedeného šetření vyplynuly i **požadavky nebo potřeby** podnikatelů, které **by mohly firmám v současné době pomoci**.

Firmy by uvítaly:

- Znovuotevření hranic pro usnadnění pohybu zboží a osob (15 %)
- Kompenzaci mezd a úhradu sociálního a zdravotního pojištění za zaměstnance (35 %)
- Jinou finanční podporu (např. odpuštění DPH, silniční daně, přímou dotaci nebo zvýhodněný úvěr na provozní náklady apod.) (45 %)
- Další různorodé návrhy tvořily 54 %, jednalo se např. o jasnější informace o epidemii, brzké uvolnění nouzového stavu a návrat do běžného režimu bez omezení, ukončení omezení provozu ubytovacích a restauračních zařízení, podpora cestovního ruchu a lázeňství.

Krajská hospodářská komora Karlovarského kraje má díky výsledkům z dotazníkového šetření přehled o problémech firem v kraji z důvodu koronavirové epidemie a dále má i představu o možnostech zmírnění této krize formou různě zacílených podpor a pomoci ze strany státních orgánů.